

Ε΄.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΝ ΕΒΡΟΥ (16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ - 16 ΣΕΠΤΕΜΒΡ. 1960)

ΥΠΟ

ΔΗΜ. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡ. ΚΑΡΑΚΑΣΗ

Α΄) ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

ΥΠΟ ΔΗΜ. Α. ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ

Κατὰ τὴν λαογραφικὴν ἀποστολὴν εἰς Ἐβρον, γενομένην ἀπὸ 16 Αὐγούστου - 16 Σεπτεμβρίου 1960, κατόπιν ἐντολῆς τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, εἰργάσθημεν μετὰ τοῦ μουσικοῦ Στ. Καρακάση εἰς τὸ *Διδυμότειχον* καὶ τὰ περίξω χωρία *Ψαθάδες*, *Καρωτή*, *Μεταξάδες*, εἰς *Νέαν Ὁρεσιάδα* καὶ εἰς τὰ χωρία *Νέαν Βύσσαν* καὶ *Καστανιές*, εἰς τὸ *Σουφλί* καὶ τὸ χωρίον *Λάβαρα*, ὡς καὶ εἰς τὸ παρὰ τὴν Ἀλεξανδρούπολιν χωρίον *Μάκρη*. Σκοπὸς μας ἦτο νὰ συγκεντρώσωμεν λαογραφικὴν ὕλην παντὸς εἴδους καὶ ἰδιαιτέρως νὰ καταγράψωμεν καὶ ἠχογραφήσωμεν δημοτικὰ τραγούδια. Καὶ εἰς τὰς δύο αὐτὰς ἐπιδιώξεις ἡ ἀποστολὴ μας εἶχεν ἱκανοποιητικὰ, ὡς νομίζομεν, ἀποτελέσματα. Κατεγράψαμεν καὶ ἠχογραφήσαμεν 302 δημοτικὰ τραγούδια, ὡς καὶ 16 δίστιχα. Ἐπίσης κατεγράψαμεν 20 δημῶδεις παροδόσεις, 11 παραμύθια, παροιμίας, αἰνίγματα, ἀράς, ὡς καὶ ποικίλην ἄλλην ὕλην, ἀναφερομένην εἰς μουσικὰ ὄργανα τῆς περιοχῆς, λαϊκοὺς χορούς, λαϊκὸν θέατρον, ἔθιμα γάμου καὶ λατρευτικὰ, μαγεῖαν, δεισιδαίμονας δοξασίας, λαϊκὴν ἰατρικὴν, μετεωρολογίαν, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὰς ἐπαγγελματικὰς ἀσχολίας, τὸν ἀγροτικὸν βίον, τὰς τροφάς, τὴν ἐνδυμασίαν, τὴν λαϊκὴν τέχνην, τὰ τοπωνύμια, ὀνόματα βαπτιστικὰ καὶ ἐπώνυμα, ὀνομασίας ζώων ὡς καὶ ἔθιμα τελευτῆς καὶ σχετικὰ μὲ τὴν γέννησιν καὶ ἀνατροφὴν τοῦ παιδίου κλπ.

Πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ θρησκευτικοῦ πληθυσμοῦ εἰς τὴν ὑπαιθρον διατηρεῖ ἐν πολλοῖς ἔντονον εἰσέτι τὸν ἐκ παραδόσεως λαϊκὸν τῆς χαρακτῆρα. Εἰς τὴν ἑλληνικὴν ταύτην περιοχὴν ἀπὸ ἀρχαιοτάτων ἤδη χρόνων ἐκαλλιεργήθησαν καὶ ἀνεπτύχθησαν τοπικαὶ δοξασίαι καὶ ἔθιμα προσδίδοντα ἰδιάζουσαν μορφὴν εἰς τὴν καθημερινὴν ζωὴν.

Πολλὰ τῶν δοξασιῶν τούτων ὡς καὶ πολλὰ τῶν ἐθίμων ἐπιζοῦν καὶ κατὰ τὴν σύγχρονον ἐποχὴν, ὡς τοῦτο διαπιστοῦται ἐκ τῶν γενομένων ἤδη λαογραφικῶν ἐρευνῶν, πολλῶν τῶν ὁποίων τὰ πορίσματα ἔχουν ἤδη δημοσιευθῆ εἰς

τοὺς τόμους τῶν δύο κυρίων θρακικῶν περιοδικῶν, τῶν Θρακικῶν καὶ τοῦ Ἀρχείου Θρακικοῦ Γλωσσικοῦ καὶ Λαογραφικοῦ Θησαυροῦ. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ συγχρόνου μηχανικοῦ πολιτισμοῦ, συντελοῦσα εἰς τὴν ἐξαφάνισιν παλαιότερων μορφῶν ζωῆς, δὲν εἶναι τόσον ἰσχυρὰ εἰς τὰ χωρία τῆς θρακικῆς ὑπαίθρου, τὰ ὁποῖα ἐπεσκέφθημεν, ὅσον εἰς ἄλλους ἑλληνικοὺς τόπους.

Ἀξιοσημεῖωτον εἶναι ὅτι εἰς τὰ χωρία ταῦτα, χωρία κατ' ἐξοχὴν ἀγροτικά, τὸ ποσοστὸν τῶν ξενιτευμένων εἶναι ἐλάχιστον καὶ χαλαρὰ μέχρι τοῦδε ἡ διάθεσις πρὸς ἐγκατάλειψιν τῶν πατρικῶν ἐστιῶν πρὸς ἀναζήτησιν καλύτερας τύχης εἰς ξένας χώρας. Ἡ προσκόλλησις αὕτη εἰς τὸν τόπον τῆς γεννήσεως ὀφείλεται εἰς τὴν σχετικὴν γονιμότητα τοῦ ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μὴ ὑπαρξιν πολλῶν σχολείων Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, τῶν ὁποίων οἱ τρόφιμοι μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν τῶν τρέπονται εἰς ἀσχολίας, αἵτινες ἀπομακρύνουν αὐτοὺς ἀπὸ τὴν γεωργικὴν καὶ ποιμενικὴν ζωὴν τοῦ χωρίου των.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν τῆς συγκεντρωθείσης λαογραφικῆς ὕλης αἱ παρατηρήσεις μας συνοψίζονται εἰς τὰ ἑξῆς: Τὰ καταγραφέντα καὶ ἠχογραφηθέντα 302 δημοτικὰ τραγούδια εἶναι κατὰ μέγα μέρος παραλογαί, ἐρωτικά, λατρευτικά καὶ γαμήλια, καθὼς καὶ εὐτράπελα καὶ ἀποκριάτικα, τὰ ὁποῖα καὶ εἰς ἄλλους τόπους, ὡς γνωστόν, διατηροῦνται καλύτερον, ὡς ἀδόμητα συγχρότερον καὶ ἀποτελοῦντα σημαντικὸν στοιχεῖον τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ. Μόνον ἕξ ἐκ τῶν συλλεγέντων ᾠσμάτων εἶναι ἀκριτικά, ἐν τῷ συνόλῳ των ἡ εἰς τινὰς λεπτομερείας. Καὶ τὰ κλέφτικα τραγούδια δὲν εἶναι ἄγνωστα εἰς τὰ θρακικὰ χωρία. Ἐκ τῆς ὅλης ὁμως στιχογραφικῆς των διαμορφώσεως καὶ τῆς μελωδίας φαίνεται σαφῶς, ὅτι εἶναι ἐπέισακτα ἐκ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐκ τῆς νοτιωτέρας Ἑλλάδος, ὅπου, ὡς γνωστόν, ἤκμασε τὸ κλέφτικο τραγούδι.

Εἰς τὰ τραγούδια τῆς Θράκης παρατηροῦνται συχνὰ συμφυρμοί, οἷτινες ἀλλοιώνουν καὶ καθιστοῦν δυσερέυνητον τὴν ἀρχικὴν των μορφὴν.

Νέα δημοτικὰ τραγούδια συντίθενται μόνον ἕξ ἀφορμῆς τοπικῶν ἐπεισοδίων, ἐρωτικοῦ συνήθως χαρακτήρος. Ἡ σύνθεσις ὁμως τούτων γίνεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ στίχων δανείων ἐκ παλαιότερων τραγουδιῶν.

Ἀξιοσημεῖωτος εἶναι καὶ ἡ παρατηρουμένη εἰς βαθμὸν μεγαλύτερον ἢ εἰς ἄλλους τόπους ἐπιβίωσις πολλῶν παλαιῶν δοξασιῶν, μαγικῶν ἀντιλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν. Ἀπὸ τὰς ἀφηγήσεις πολλῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὄχι μόνον μέσης ἢ προχωρημένης ἡλικίας, ἀλλὰ καὶ νέων ἀκόμη, κατεγράψαμεν μαγικὰς δοξασίας καὶ πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν τὴν σκέψιν των καὶ τὴν ἐν γένει ζωὴν των. Ὁ σύγχρονος πολιτισμὸς μὲ τὴν φυσικὴν περὶ κόσμου ἀντίληψιν δὲν κλονίζει εὐκόλως τὰς πεποιθήσεις τοῦ χωρικοῦ τῆς Θράκης, ἐμμένοντος στερεῶς εἰς

τάς παραδόσεις του. Ἡ συντηρητικὴ αὕτη κατάστασις, ὀφειλομένη κατὰ κανόνα εἰς τὴν ἀπομεμονωμένην ζωὴν τοῦ χωριοῦ, παρουσιάζεται περισσότερον ἐνισχυμένη εἰς τὸν θορακικὸν λαόν, διακρινόμενον, ὡς γνωστόν, διὰ τὴν μυστικοπαθίῃ του διάθεσιν.

Λαογραφικὸς κλάδος μεγάλου ἐνδιαφέροντος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει γίνει εἰσέτι ἀντικείμενον συστηματικῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, εἶναι ἡ λαϊκὴ τέχνη καὶ ἰδίᾳ ἡ ὕφαντικὴ καὶ τὰ κεντήματα. Ἡ συντηρητικότης, ἡ χαρακτηρίζουσα τὴν καθόλου λαϊκὴν ζωὴν ἐν Θοράκῃ, παρατηρεῖται καὶ εἰς τὴν λαϊκὴν τέχνην. Παλαιότατα

Εἰκ. 1. Γυναῖκες ἐκ Καρωτῆς Διδυμοτείχου μὲ τοπικὴν ἐνδυμασίαν.

διακοσμητικὰ θέματα ἐπιζοῦν εἰς τὴν χώραν ταύτην καὶ παραδίδονται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι οἱ κάτοικοι ἐκάστου χωριοῦ διατηροῦν μετὰ ζήλου τοὺς ἰδικούς των διακοσμητικούς τρόπους τῶν ἐνδυμασιῶν καὶ ἔχουν σαφῆ ἐπίγνωσιν τῶν διαφορῶν, αἱ ὁποῖαι τοὺς διακρίνουν ἀπὸ τοὺς διακοσμητικούς τρόπους τῶν γειτόνων των. Εἶναι τόσον στερεότυπος ἡ μορφή αὐτῆ τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων ἰδίᾳ εἰς τὸ γυναικεῖον ἐνδυμα, ὥστε καὶ ἐκ μόνων τούτων νὰ εἶναι δυνατὴ ἡ διάγνωσις τῆς καταγωγῆς προσώπου, εὐρισκομένου ἐκτὸς τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως καὶ συνήθους διαμονῆς του. Ἐκ τῶν ἄλλων λαογραφικῶν στοιχείων, τὰ ὁποῖα κατεγράψαμεν, τινὰ μὲν εἶναι περισσότερον ἀξιόλογα, ὡς ἀποθησαυριζόμενα διὰ πρῶτην φοράν, ἄλλα δὲ εἶναι ἐπίσης ἀξιοπρόσεκτα, ὡς διαφέροντα τῶν καὶ εἰς ἄλλους ἐλληνικούς τόπους γνωστῶν.

Β') ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΧΟΓΡΑΦΗΘΕΙΣΗΣ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
ΥΠΟ ΣΤΑΥΡΟΥ ΚΑΡΑΚΑΣΗ

Ἡ ἠχογραφηθεῖσα μουσικὴ ὕλη διακρίνεται εἰς δύο κατηγορίας, ὡς καὶ εἰς τὸν λοιπὸν ἑλληνικὸν χῶρον, ἦτοι εἰς τραγούδια χορευτικὰ καὶ τοῦ τ ρ α π ε ζ ι ο ὦ . Τὰ τελευταῖα, ἀργοῦ ρυθμοῦ, προσιδιάζουσι εἰς ἐκκλησιαστικὴν μελωδίαν καὶ δημιουργοῦν τὴν ἐντύπωσιν ἀνατολικῆς ἐπιδράσεως εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὰς καταλήξεις αὐτῶν. Ἐκ τῶν ἠχογραφηθέντων ᾠμάτων (βλ. ἀνωτέρω σ. 351) παρατίθενται αἱ μελωδίαὶ δύο Χριστουγεννιάτικων τραγουδιῶν. Τὸ πρῶτον εἰς ρυθμὸν Καλαματιανοῦ (7/8) τραγουδιέται εἰς Καραθὴν (Διδυμοτείχου), καὶ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὴν τρίτην ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων εἰς τὰς ὁδοὺς ἢ εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ χωριοῦ.

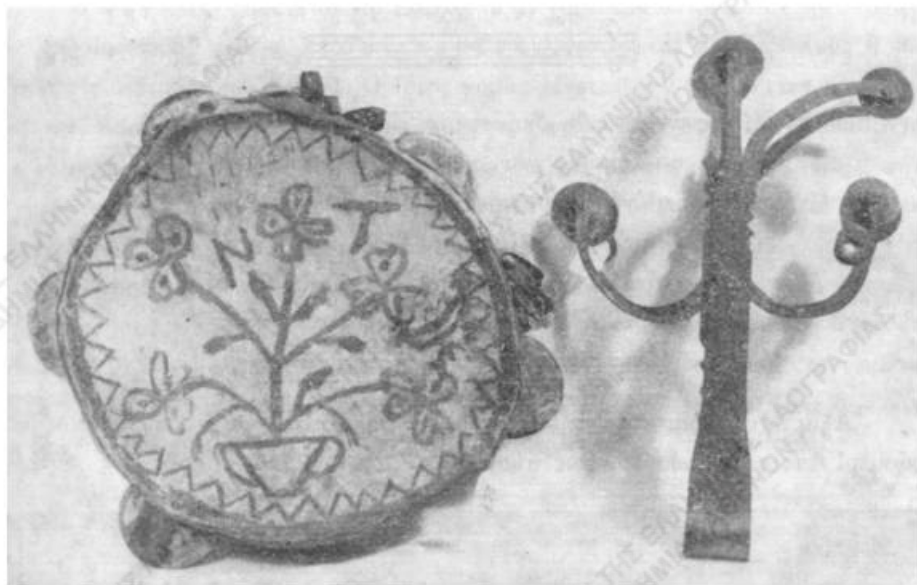
Σα - - ρά - ντα - - - μέ - ρες σα -
 ρά - ντα - - νύχ - τες - κ' ἡ - Πα - να - α
 για - μας κοι - λο - πο - - - νοῦ - σε.
 Τον.

Σαράντα μέρες, σαράντα νύχτες
 ἢ Παναγία μας κοιλοπονοῦσε
 κ' ἢ Παναγία μας κοιλοπονοῦσε,
 κοιλοπονοῦσε, παρακαλοῦσε,
 5 κοιλοπονοῦσε, παρακαλοῦσε,
 τοὺς Ἀποστόλους τοὺς Ἱεράρχας ¹ . . .

Τὸ δεύτερον τραγουδιέται κατὰ τὰ Χριστούγεννα εἰς Καστανιές (Ὁρρεσιάδος), Νέαν Βύσσαν καὶ ἀλλαχοῦ τῆς περιοχῆς ὑπὸ ὁμίλων νέων ἀπὸ οἰκίας εἰς

¹ Βλέπε τὴν συνέχειαν εἰς χφ., σ. 31 (ἀφ. μουσ. 4311).

οϊκίαν μὲ συνοδείαν «νταϊρέδων» (ντέφια πού τὰ κατασκευάζουν οἱ ἴδιοι καὶ τὰ διακομοῦν μὲ λαϊκὰ σχέδια) καὶ σιδηρῶν κροτάλων, ἐν εἴδει μασιῶν μὲ τέσσαρα διπλᾶ σκέλη, τὰ ὁποῖα κρούουν ρυθμικῶς (εἰκ. 2).

Εἰκ. 2. Νταϊρές καὶ μασιά.

Ὁ ρυθμὸς τῆς μελωδίας ταχὺς εἰς 5/8 καὶ εἰς δύο κινήσεις εἶναι χαρακτηριστικὸς¹. Ἡ ἔκτασις τῆς μελωδίας εἶναι μία πέμμη. Ὁ τρόπος τοῦ do κατὰ μετὰθεσιν εἰς τὸ la. Οἱ τραγουδισταὶ τραγουδοῦν, ὅτε μὲν εἶς τὴν μορφήν A-B-B, ὅτε δὲ εἰς τὴν μορφήν A-B, ἥτις εἶναι ὁ κανονικὸς τρόπος ἐκτελέσεως.

♩ A] ~ 76

Πᾶ - θγε - νι - κό κιᾶν θγι - κα - με σᾶρ - χον - τι -

κό δᾶ πᾶ - με. B] Ἐ - λᾶ - τε παλ - λη - κά - ρια μου

νὰ ζῆ - στε μὲ τὰ - μέ - να νὰ πᾶ - με

¹ Τὸ ἔσμα ἀκουόμενον ἐπὶ τοῦ μαγνητοφώνου εἰς βραδείαν ταχύτητα παρέχει τὴν ἐντύπωσιν μάλλον 7/16 εἰς τρεῖς κινήσεις.

- Π' ἀγγελικὸ κι ἄν βγήκαμι, σ' ἀρχοντικὸ θὰ πᾶμε
 Ἐλάιτε, παλληκάρια μου, νὰ ζῆστε μετ' ἱμένα,
 νὰ πᾶμε στὸν ἀφέντη μας, τὸν πολυχρονεμένο,
 πῶχει τὰ σπίτια τὰ ψηλὰ μὲ τὰ ψηλὰ παρμάκια,
 5 γιὰ νὰ τ' ἀνέβω δὲν μπορῶ καὶ εἶναι τὰ φαρμάκια.
 Ἄνοιξε, πόρτα μ', ἄνοιξε, πόρτα μου καναρένια,
 ἔχω δυνὸ λόγια νὰ σοῦ εἰπῶ κ' ἐκεῖνα ζαχαρένια.¹

Ἄξια ἰδιαίτερας παρατηρήσεως εἶναι ἔτι ἡ ποικιλία καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χορῶν, οἱ ὁποῖοι χορεύονται ἕως σήμερον εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τῆς Θοράκης.

Εἰκ. 3. Χορὸς Ζωναράδικος (Καρωτὴ Αἰδυμοτιέζου).

Πλὴν τῶν πανελληνίως διαδεδομένων χορῶν, ὡς ὁ συρτός, ὁ καλαματιανός, ὁ χασάπικος κ.ἄ., ὑπάρχουν καὶ τοπικοὶ λίαν ἐνδιαφέροντες. Οἱ συρτοί, ὡς χορεύονται ἐνταῦθα, ἀπαντοῦν εἰς ἀξιόλογον ποικιλίαν. Ἐκ τούτων ὁ συρτός, ὁ συγ-

¹ Βλ. τὴν συνέχειαν εἰς χφ., σ. 168 (ἀρ. μουσ. 4311).

καθιστός και οι ζωναράδικοι θεωρούνται ὡς κατ' ἑξοχὴν θορακικοί. Χορεύονται κυκλικῶς, οἱ χορευταὶ δὲ εἶναι πιασμένοι ὁ ἕνας ἀπὸ τὴν ζώνην τοῦ ἄλλου (εἰκ. 3).

Ὁ ριχτὸς χορεύεται οὕτως, ὥστε οἱ χορευταὶ ἀναπηδοῦν δι' ἀνατάσεως τοῦ ἀριστεροῦ ποδός. Ὁ ἀντικρουστὸς χορεύεται ὑπὸ γυναικὸς ἢ δύο ἀνδρῶν εἰς ἀντιμέτωπον θέσιν. Ὁ ἴδιος χορὸς λέγεται συγκαθιστός, διότι κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ και εἰς ὠρισμένην στιγμὴν οἱ χορευταὶ συγκαθιόνται, εἶτα δὲ ἀναπηδοῦν. Σχετικὴ εἶναι ἡ ἔκφρασις: «σήκου νὰ συγκαθίσωμι», δηλ. σήκω νὰ χορέψωμε τὸν συγκαθιστὸν χορὸν.¹ Εἰς τὸν σταυρωτὸν χορὸν οἱ χορευταὶ πιάνονται μὲ τὰ χέρια σταυρωτὰ και χορεύουν εἰς ρυθμὸν συρτοῦ.

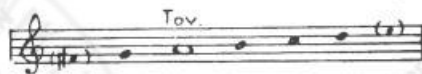
Ὁ χορὸς μαντηλατός, τοῦ ὁποῖου ἡ μουσικὴ παρατίθεται κατωτέρω, ἔξ ἠχογραφήσεως εἰς Καρωτὴν, ἐκτελεῖται ὑπὸ χορευτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ καθένας κρατεῖ ὑψηλὰ ἓνα μανδῆλι ἀπὸ τὰς δύο γωνίας του, ὥστε νὰ εἶναι τεντωμένον, ἐνῶ δὲ χορεύουν τὸ κινοῦν ρυθμικῶς. Ἡ μουσικὴ του εἶναι εἰς 5/8 εἰς δύο κινήσεις και τόν. Sol=La.

ΔΕΝΤΡΟ ΕΙΧΑ ΣΤΗΝ ΑΥΛΗ ΜΟΥ

ΤζΙΟΥΜΠΟΥΣ)

Δέν - τρο εἶ - χα

στήν αὐ. λή μου τζά.νε μ' κυ. πα. ρί. σια στό μπα. ζέ. ε. ε μ'

Δέντρο εἶχα στήν ἀυλή μου, τζάνε μ',
 κυπαρίσσια στό μπαζέ μ' (δὶς)
 κ' ἔπεσαν τὰ φύλλα του, τζάνε μ' (δὶς)
 τὰ 'μασα μέσ' στή ποδιά μ', τζάνε μ',
 5 κ' ἔκατσα νὰ τὰ διαλέξω, (δὶς)

¹ Κατὰ πληροφορίας ἐκ τοῦ χωρίου Ψαθάδες (Διδυμοτείχου) (βλ. χφ., σ. 292).

βρίσκω ένα δαχτυλίδι, (δίσ)
 τ' όνομα είχε γραμμένο, (δίσ)
 τ' όνομα τὸ λέν Μετάξω, (δίσ)
 νὰ τὸ λάβω νὰ πετάξω.¹

Ἐπάροχει ποικιλία συγκαθιστῶν χορῶν, ὡς ὁ ἀπλός, ὁ πηδηχτός ἢ ὁ Ἰσιος, ὁ ὀνομαζόμενος καὶ τεσταμέλε. Ἐπίσης ὁ ἀπλός καρσιλαμᾶς καὶ ὁ συγκαθιστός. Ὁ τριμῆτος εἶναι ιδιόμορφος χορός, κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ χορευταὶ πιάνονται ζωνάρι μὲ ζωνάρι καὶ χορεύουν σιγοτρέμοντας. Δι' αὐτὸ λέγεται καὶ τρεμουλιαστός χορός. Ὁ κουτσός εἶναι χορός ἀντικρουστός, ὅπου οἱ χορευταὶ χορεύουν μὲ βῆμα σημειωτόν. Ὁ ἀτσικ-μπάλ εἶναι συρτός ἀνοικτός, δὲν ἔχει δὲ βήματα πρὸς τὰ ὀπίσω. Χορεύεται ἰδίως ὑπὸ προσφύγων ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης.

Δημοσιεύομεν κατωτέρω δύο εὐτράπελα ἄσματα ἠχογραφηθέντα εἰς τὸ Σουφλί.

♩ $\approx$ 112

Κά. του σὶς Μπα, μω. ρέ, κά. του σὶς Μπα, κά. του
 σὶς Μπα. μπα - ριάς τὸν κάμ. που, κά. του σὶς Μπα. μπα.
 ριάς τὸν κάμ. που τὰ ψα - ρού. δια ἔ - χουν χά - ρη.

Κάτου σὶς Μπαρπαριάς τὸν κάμπου
 τὰ ψαρούδια ἔχουν χάρη,
 τὰ μυρμήγκια πανηγύρι.
 Κάλισαν κί μένα νούνου.

5 Τί νὰ βάλου, τί νὰ ντύσου²

¹ Χφ., σ. 15, ἀρ. μουσ. 4294.

² Βλ. συνέχειαν τοῦ κειμ. εἰς χφ., σ. 206 γ. καὶ μουσικὴν εἰς ἀρ. 4408.

J $\approx$ 104 - 106

Κι - τσουρ - τσου - λιά κι τσουρ.τσου - λιά
 κι τσουρ.τσου - λιά - νους στήν κου - πρά
 1.
 2.
 πρά κι τσουρ.τσου - λιά - νους στήν κου - πρά θῆ -
 1. 2.
 κι γιά - ν'ά - γα - πῆ - ση, κι πῆ - ση.

Κι τσουρτσουλιάνους στήν κουπρά
 βῆκι γιά ν' ἀγαπήση,
 τὸν εἶδι ἢ ἄλλου κι γέλασι
 κ' ἢ κότα καρκαλίσκη.

- 5 Τί εἶδισ, ἄλλου μ', κι γέλασις
 κὶ κότα π' καρκαλίσκης;
 Εἶδα τὸν χάρον κἀν' χαρὰ
 κὶ κάλισι κὶ μένα¹

Ἄ λ α γ ῖ σ ι ο ς² τέλος εἶναι κωμικὸς ἰδιότυπος χορὸς, ὅπου ἓνας χορευτὴς παριστάνει τὸν λαγῶν καὶ ἄλλος τὸν κυνηγόν.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει καὶ ὁ πεχλιβὰν χαβασί (σκοπὸς τοῦ παλαιστῆ). Παίζεται συνήθως μὲ γκάντα κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν παλαιστικῶν ἀγώνων, ποὺ διοργανῶνονται κατὰ τὸν γάμον μετὰ τὰ στεφανώματα. Πρόκειται περὶ παλαιῦ θρακικοῦ ἐθίμου πρὸς διασκέδασιν τῶν προσκεκλημένων.

Μουσικὰ ὄργανα ἐν χρήσει εἰς τὴν Θράκην σήμερον εἶναι: τὸ βιολί, τὸ

¹ Βλ. συνέχειαν εἰς χφ., σ. 206· μουσικὴν εἰς ἀρ. 4407.

² Βλ. περιγραφὴν εἰς χφον, σ. 92.

³ Βλ. εἰς σελ. 343.

κλαρίνο, ἡ γκάιντα (εἰκ. 4) καὶ ὡς κρουστά, ἡ ταραμπούκα (πύλινη) (εἰκ. 5), ὀνταῖρες (ντέφι) καὶ οἱ σιδερένιες μασιές (εἰκ. 2).

Εἰκ. 4. Χορὸς συρτὸς μὲ συνοδείαν γκάιντας.

Εἰκ. 5. Μουσικὰ ὄργανα· ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερὰ (ταραμπούκα, τσουμπούς, κλαρίνο, βιολί).

Εἰς Καρωτὴν (Διδυμοτείχου) ὁ Γ. Δοῦτσίνης, παίζει ὄργανον τουρκικῆς προελεύσεως, συγχρόνου κατασκευῆς, τὸ Çumbus (τσουμπούς) (εἰκ. 5), τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει μὲ Banjo Guittar. — Ἔχει ἕξ διπλᾶς χοδρὰς Sol-Re-La-Mi-Re-La. — καὶ παίζεται μὲ πενίτσα.

R É S U M É

**Mission folklorique dans la région d'Évros (Thrace)
du 16 août au 16 septembre 1960,**

par D. Pétopoulos et St. Caracassis.

D. Pétopoulos expose ses remarques sur le matériel folklorique recueilli dans les villages Didymoticho, Karoti, Métaxades, Néa Orestias, Néa Vyssa, Kastaniès, Soufli, Lávara et Mákri; le matériel remplit 382 pages in -8 grand format.

En ce qui concerne la vie sociale de la région étudiée, l'auteur remarque que, malgré le progrès technique, le peuple conserve son caractère fondamentalement traditionnel. Les chansons enregistrées sont, en grande partie, des ballades, des chansons d'amour, des chansons religieuses et des chansons de mariage, ainsi que des chansons du cycle d'Akritis, des chansons satiriques du carnaval, etc.

Rapport sur la musique enregistrée, par St. Caracassis.

L'auteur distingue, et cette distinction vaut pour toute la Grèce, deux catégories de musique folklorique: les chansons de table, généralement de mouvement lent et ad libitum, et les chansons de danse rythmées.

Les premières se rapprochent de la musique byzantine et ont parfois un accent oriental plus prononcé. Les secondes présentent un intérêt particulier pour la diversité rythmique et la variété des danses locales qui sont en usage dans toute la Thrace. Ces danses vont du simple Syrtos dansé dans toute la Grèce mais dont les formes sont ici très variées, jusqu'aux danses Ζωναράδικοι (Zonaradiki) où les deux danseurs dansent en se tenant par la ceinture l'un de l'autre (voir fig. 3). La Μανδηλάτος (danse du mouchoir) où les deux danseurs tiennent chacun un mouchoir tendu qu'ils agitent selon le rythme de la danse. La danse Σταυρωτός (danse croisée), où les danseurs se tiennent en croisant les mains et dansent au rythme de Syrtos et autres.

Les instruments en usage aujourd'hui en Thrace sont le violon, la clarinette, la cornemuse (gaïda), le tambourin (défi) et la tarabouka, genre de tambour dont le corps est de terre cuite couvert sur l'un des côtés par une peau de chèvre (voir fig. 4).

Les enregistrements obtenus au cours de cette mission s'élèvent à 302, inventoriés sous les n°s 4285-4576.